

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

ΣΑΙΞΠΗΡ: Η ΣΤΡΙΓΓΛΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΑΡΝΑΚΙ

Τὸ ἔργο πού ανέβασε τὸ Βασιλικὸ θέατρο γιὰ τὴν ἑναρξὴ τῆς χειμωνιάτικης σαιζὸν ἀνήκει στὴν πρώτη ἐποχὴ τῆς δημιουργίας τοῦ μεγάλου δραματούργου, στὴν ἐποχὴ πού ὁ «πρῶτος» Σαίξπηρ ἔβλεπε τὴ ζωὴ καὶ τὴν χαίροταν χωρὶς νὰ τὴν κρίνει. Τὴν ἐποχὴ πού ἀφίνε τις γυναῖκες καὶ τοὺς ἄντρες τῶν ἔργων του νὰ μιλοῦν καὶ νὰ ἐνεργοῦν ὅπως θελοῦν χωρὶς κανένα περιορισμὸ ἢ ἀποδοκιμασίαν ἀπ' τὸν

δημιουργό τους, τὴν ἐποχὴ πού ἡ ἐννοία του γιὰ τὴ ζωὴ εἶταν ξένοιαστη.

Σ' αὐτὰ τὰ πρῶτα του ἔργα ἀλήθεια τὸ ὄξυ ἐνδιαφέρον του γιὰ κάθε τι ἀνθρώπινο μοιάζει σὰν ἀδιαφορία, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει πῶς ὁ Σαίξπηρ εἶναι τέλεια ἀπομακρυσμένος ἀπ' τοὺς χαρακτήρες πού δημιούργησε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ. Εἶταν πάντα ὁ μέγας ποιητῆς πού ἤξερε νὰ ξεδιπλώνει μὲ χάρη κάθε ἀποψη τοῦ κόσμου του, κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς λαμπερῆς του φαντασίας. Ἡ καλλιτεχνικὴ του δυναμικότητα ξεχιλίξει ἀπ' τις πράξεις καὶ τις κουβέντες ὅλων των χαρακτήρων πού δημιουργεῖ. Ἀκόμη κι' οἱ βλάκες κι' οἱ κα-

τεργάρηδές του εἶναι γεμάτοι ἀπὸ τὸ κέφι του γιὰ τὴ ζωὴ. Κι' ὁ καθένας ξέρει πῶς καταφέρει νὰ μᾶς κάνει νὰ γελάμε μὲ πολλὰ εἶδη τρέλλας καὶ βλακειάς. Σ' αὐτὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς σταδιοδρομίας του ἡ διάθεσή του εἶναι πάντα καλοκάγαθη.

Δὲν γκρινιάζει γιὰ τὰ φοβερά πού ὑπάρχουν στὸν ἀνθρώπο, οὔτε προσπαθεῖ νὰ τὰ διορθώσει. Χαρακτήρες σὰν τὸν Γκρούμιο τῆς Στρίγγλας πού Μέρεψε καὶ τὸν Λανσελότ Γκόμπο τοῦ Ἐμποροῦ τῆς Βενετίας, τὸν Μερκούτιο ἢ τὸν Μοῦλο τοῦ Βασιληᾶ John, εἶναι καλοκάγαθοι τύποι καμωμένοι νὰ προκαλέσουν τὸ γέλοιο εἰς βάρος τῶν γελοίων, μὰ πού κι' οἱ ἴδιοι διασκεδάζουν μ' ὅσα βλέπουν.

Μόνον ἀργότερα ὁ Σαίξπηρ
θ' ἀρχίσει νὰ δίνει διέξοδο στὸ
σατυρικό του πνεῦμα καὶ ν' ἀ-
κονίζει τὴν φοβερὴν αἰχμὴ του. Τὰ πρῶτα
χρόνια τοῦ δέκατου ἑβδομοῦ αἰῶνα θὰ γρά-
ψει ἔργα ὅπως ὁ Τρώϊλος καὶ Χρυσήδα τὸ
Measure for Measure τὸν Κορηλιάνιο ἢ τὸν Τί-
μωνα τὸν Ἀθηναῖο πού ἡ καλοκάγαθη διά-
θεσή του ἔχει μεταβληθεῖ σὲ πικρὴ σκληρὴ
σάτυρα πού τὸ βάρυ ὕφος τους κι' ἡ ἀτμόσφαι-
ρα τῆς ἀπογοήτεψης, θὰ κάνουν τοὺς μελετη-
τὲς του νὰ τὰ πέρνουν γι' ἀπόδειξη τῆς δυσ-
τυχίας του σὰν ἀνθρώπου. Ὁ «πρᾶος» ὁ κα-
λοκάγαθος Σαίξπηρ θὰ βυθιστεῖ στὴν μαυρί-
λα τῆς ἀπελπισίας καὶ στὸ βυθὸ τῆς ἀπογοή-
τεψης γιὰ νὰ βγάλει ἀπὸ μέσα του τὶς μεγά-
λες Τραγωδίες του καὶ τὶς «σκοτεινὲς» κωμο-
δίες του.

Λένε πὼς τὸ ἡμέρωμα τῆς Στρίγγλας εἶναι
πρωτόλειο ἔργο, διασκευὴ ἀπλὴ μιᾶς παλιό-
τερης ἀγγλικῆς κωμωδίας μὲ τὸν ἴδιο τίτλο.
Πὼς ἔχει δανειστεῖ τὸν μῦθο ἀπὸ τοὺς ἤρ-
ρο-ἰτί τοῦ Ἀριστοῦ, πὼς ὁ Σαίξπηρ πολὺ λί-
γο ἔχει προσθέσει ἀπὸ τὸ δικό του πνεῦμα,
πὼς ἔχει ἀφήσει σχεδὸν ἄθικτους τοὺς κύ-
ριους ρόλους τοῦ ἔργου, πὼς ἀπὸ τὸ ἔργο λεί-
πει τὸ τέλος δηλαδὴ τὸ ξύπνημα δηλ. ἢ εἴπι-

στροφή στη νηφαλιότητα του χαλκωματᾶ Σλάυ (ἓνας χαλκωματᾶς ὁ Κριστοφερ Σλάυ κοιμάται μεθύσιμος κι' ὅταν ξυπνάει βρίσκεται μπροστά σ' ἓνα λόρδο καὶ τοὺς ἀκολούθους του πὺν κυττάζουν νὰ τὸν πείσουν ὅτι εἶναι εὐγενής, τοῦ παρουσιάζουν γιὰ γυναῖκα του ἓναν νεαρὸ ἀκόλουθο καὶ βάζουν ἓναν πλανόδιο θῖασο νὰ παίξει γιὰ χάρη του τὸ Ἡμέρωμα τῆς Στριγγλας) πὺς ὁ ρόλος τοῦ Γκρούμιο εἶναι γραμμένος κατὰ παραγγελίαν (ὁ Kemp πὺν πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὸ 1590 εἶταν τόσο δημοφιλῆς ἠθοποιὸς εἶχε ἐπιβάλλει ἓναν τύπο ἔτσι πὺν ὁ νέος δραματοουργὸς εἶταν ὑποχρεωμένος νὰ περ λαμβάνει ἀνάμεσα σ' ἄ πρόσωπα τοῦ κάθε ἔργου του ἓναν χαρακτῆρα πὺν θᾶδινε τὴν εὐκαιρία στὸν διάσημον ἠθοποιὸ νὰ δείξει τὶς ιδιότητές του κι' ἄλλα πολλὰ ἀκόμη λένε οἱ μελετητῆς κι' οἱ Σαιξπηριστᾶι μὰ ὅπως λίγοι ζωγράφοι ἔχουν φτάσει τὴ χάρη τοῦ Βενετσιάνου Τιεπολο, στὸ μικρὰ του ἔργα, —εἶταν ἓνας λεπτολόγος παρστηρητῆς μὲ τὴν καυστικότητα ἓνὸς Μπουαλώ κι' οἱ «Μίμοι τῆς Πλατείας» εἶναι ἀπὸ τὰ ντοκουμέντα ἐκεῖνα πὺναι πὺν ἀκριβῆ καὶ πὺν πολύτιμα γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ θεάτρου κι' ἀπ' τὰ σχέδια τοῦ Callot ἢ τοὺς πίνακες τοῦ Watteau, κι' ἀποπνέουν μιὰν ἀκαθόριστη χάρη πὺν ὁ ζωγράφος ἔχει προσθέσει στὸ μοντέλλο τελειώνοντάς το, διορθώνοντας καὶ συνάμα κάνοντάς το πὺν προσιτὸ γιὰ τὸ πνεῦμα, δίνοντάς του ἔτσι ἓνα ἀσύλληπτο περιθώριο πὺν πάνω του γράφεται ὅλη ἡ χάρη, ἡ γοητεία καὶ τὸ θαυμαστὸ τοῦ φυσικοῦ κόσμου—ἔτσι καὶ σ' αὐτῆς τὶς ἀσήμαντες Σαιξπηρικῆς κωμωδίες : κάθε ρέπλικα, πὺν στὸ βάθος εἶναι καὶ μιὰ γραμμὴ χαρακτῆρα, εἶναι τόσο στολισμένη, κεντημένη, φορτωμένη κορδέλλες καὶ κεντήματα, πὺν τὴν κάνουν νὰ φαίνεται σ' ἄν παγίδα, ὁ διάλογος γίνεται ἓνα φανταχτερὸ παιχνίδι ἔτσι πὺν κάθε παρατήρηση νὰ μᾶς ὑποβάλλεται σχεδὸν ἄθελά μας καὶ μῆς ξεχασμένοι νὰ βρισκόμαστε στὴν ὥρα ἓνὸς κόσμου λαμπικᾶ.

ρισμένου ἢ καλύτερα συνένοχοι τοῦ συγγραφέα
νὰ καμωνόμαστε πὼς ξεχνᾶμε τὸ περιβάλλον
καὶ νὰ ζοῦμε τὸ συναρπαστικὸ τοῦ παιχνίδι.

Τὸ ἀνέβασμα τοῦ Ἐθνικοῦ ἀφαίρεσε πολὺ
ἀπὸ τὸ συναρπαστικὸ παιχνίδι κάνοντας μὲ
τὴν ἀφαίρεση τῆς (Induction) Εἰσαγωγῆς καὶ
τῆς (Eduction) τῆς ἐξοδικῆς σκηνῆς, τὸν
θεατὴ νὰ χάσει αὐτὸ τὸ συναίσθημα τοῦ ὄνει-
ρου ἢ μᾶλλον τῆς τραβηγμένης à la Com-
edia del' Arte μασκαράτας πὺ εἶναι ἡ ἀτμό-
σφαιρα τοῦ ἔργου. Τὸ ἴδιο κι' οἱ σκηνογρά-
φους. Μὰ τὸ θαυμαστὸ παίξιμο τοῦ κ. Δημή-
τρη Μυράτ—σπάνια μεσογειακὴ θερμότητα,
λεβεντιά κι' ἀντρίκια χάρη εἶχαν τόσο ἰσορο-
πημένα συντάιριάσει μὲ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴν
ἐτοιμότητα ἔτσι πὺ νὰ δημιουργήσουν ἕναν
τύπο πὺ τίποτα δὲν θᾶχε νὰ ζηλέψει ἀπὸ τὸ
Σαίξπηρικὸ πρότυπο κι' ἡ τέλεια καὶ τόσο
θεατρικὴ μετάφραση τοῦ κ. Καρθαίου, μᾶς
ἀποζημίωσαν γι' αὐτὴ τὴν ἔλλειψη.

Κι' ἡ Κα Μαίρη Ἀρώνη πὺ ἡ ἰδιόσυγ-
κρασία τῆς μᾶς ἔκανε νὰ προσδοκοῦμε μιὰ

πιστὴ Κατερίνα, ξεπέρασε κι' αὐτὲς τὶς προσ-
δοκίαις μᾶς δείχνοντας στὶς τελευταῖες ἰδίως
πράξεις τοῦ ἔργου καὶ μιὰ πνευματικότητα
πὺ μᾶς ἐξέπληξε εὐχάριστα.

Καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ τοῦ Βασιλικοῦ
Θεάτρου πλαισίωσαν ἀντάξια τοὺς δυὸ θριαμ-
βευτὲς τῆς βραδυᾶς.